

svojih upnikov. S tim so tedaj bankovci, ki krožijo zavarovani dvostroke, t. j. kakor 2 : 1, tako, da ako bi se ji vse zlato in srebro pokralo: jene biljege (zaupnice od upnikov), če so dobre bi plačale krožne note, bankovce, in ako bi vsi upniki zapadli, falili, je kovina, ki krožni papir reši.

42. Varnost vendar more biti celo popolna brez takošne dvostroke zagotovitve: bankine note se gotovo nikoli ne vse na enokrat ne vrnejo rešiti za zlato in srebro, in zato banki ni treba imeti vedno pripravljene toliko kovine, da bi rešila vse bankovce za enokrat. Tudi se ne zgodi, da bi vsi jeni upniki falili, obožali; zanašati se zato sme da banka še v kakšni nezgodi pravičnim tirjatom zadostovati more. Pri vsem tem vendar je dobro in potrebno, da ima banka toliko gotovine pripravljene v zalogi, da kolikor si bodi število svojih bankovcev brž polno rešiti more, ali da je v obče v posestvu tolikega kapitala, da se onim, ki jene biljege sprejemajo ni treba bati nobene izgube. Ko se banka po omenjenih pogodbah ravna, se jene biljege tako rade sprejemajo v plačilo kakor zlato in srebro, da, še rajši, kakor so že vzroki omenjeni bili, po takem se ve da veliki del kovine brez kroženja in brez prida leži, ker na njegovem mestu kroži papir.

43. Recimo, da v kateri državi se potrebuje sto milijonov za obče zamenjevanje ali barant; ako bi se barant opravljal z bankovci namesto kovine, tu bi se ne trebalo sto milijonov v zlato in srebro, temoč samo toliko, da se more vselaj bankovcev za zlat in sreber denar rešiti, kolikor jih na to zahtevo banki dojde. Pri takem bi tedaj mogoče za sto milijonov goldinarjev zadostovalo banki samo 25 milij. v kovini a 75 milijonov v papirju, da je le ta papir z gotovim in zanesljivim kapitalom zavarovan.

44. Že iz tega kar smo dozdej razjasnivaše banke in bankine zadeve omenili, lahko previdimo, da banke so veliko koristne; pa treba je, da še o njihovi koristi nekoliko več razmišljujemo. Omenimo naj prej posebno banke hranilnice in banke posojilnice, ktere so navadno oboje za jedno. Varčljivost se človeku priporoča moralčno za krepost, in res je ta krepost tudi le premalo med ljudmi, kakor vseh drugih, ktere se priporočati imajo. Dobre hranilnice so naj lepši tempel varčljivosti; treba pa je, da so te tako vredjene, da tudi naj manjše doneske sprejemajo in drugo vsotino na obresti vlagajo: težakom, dninarjem, rokodelcem in drugim, kim se le delo od časa do časa plačuje, vele mnogo koristni takšna priložnost, da si lahko te pa te nekoliko krajcarjev na ta način varno shranijo.

45. Dostikrat imajo lepega kapitala vdove, nedorasli in nedoletni otroci in sploh ljudje, ki o posojivanju in barantnih zadevah celo nič ne razumijo ali premalo, da bi se s tim pečati mogli, ti ljudje tedaj, ko bi jim ne bilo lahko mogoče svoj kapital na obresti posoditi, trebalo bi jim živeti od glavnice; na ta način pa bi pogosto glavnico brž potrošili in obožali: tukaj hranilica na vso korist pomaga; varuje kapital in plačuje od njega obresti. Pa tudi ljudje, ki prihranjen kapital za posojivanje imajo in bi tudi ta posel sami razumeli, bi ga vendar zavolj mnogih sitnosti sami radi ne opravljali ali zavolj drugega poslovanja opravljeni ne mogli: tudi tem je tedaj na naj boljše korist prihranjen denar hranilnici vskrb izročiti, da jim inace brez dobička ne leži.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Maribor. Deželnemu poslancu in vredniku „Slov. Gosp.“, dr. Prelogu je odleglo in sme se reči, da je iz nevarnosti. Prihodnjo nedeljo bomo imeli v tukajšni čitavnici tombolo in gledišno igro, h kateri odbor vabi vse člane in prijatelje. Od novega leta počne pod vredništvom gosp. J. Jurčiča tukaj izhajati „Slovenski Glasnik“. Bog daj srečo!

Od sv. Miklavža pri Monšpergu. J. S. Če ravno priprost kmetič vendar vzamem pero v trdo roko, da Ti ljubi „Slovenski Gospodar“ pišem nekoliko vrstic, pa moje vrstice bodo več žalostnih kot veselih novic prinesle. Javne varnosti je tu v naših krajih prav malo. Tako so 6. dec. v Sesteržah 3 hiše okradli in na ravno ta dan v Cerkovcih pokopali poštenega kmeta iz Staršine. V Mihovcih so ga bili neki ponočni potepuhi stepili in vmreti je moral. Ravno danes t. j. 8. dec. pa na Ptujski gori ravno takega reveža pokopujejo. Da bi pač za take hudobije bolj ostra kazen

bila, ne godilo bi se jih toliko po svetu. Tudi sodnije so pa mojem kmetovskemu razumu v takih primerljajih preveč vsmiljene. Pa bi se moral že studenec, iz kterega take sirovosti izvirajo, zamašiti to je ljudje bi se morali bolje podučiti svojega bližnjega ljubiti in samega sebe spoštovati. Dokler pa se našim otrokom po ljudskih šolah samo tuji nemški jezik vbija v glavice, požlahtnjenje srca pa se v nemar pušča, dotler nam tudi ni upati boljših varnejših časov. Toraj spoznajmo pravi namen ljudskih šol po deželi.

Iz Podgradja. Dragi „Slovenski Gospodar“, dovoli malo prostorčka, da ti tudi iz okolice podgrajske nekaj naznamim, kako se nam kaj godi z narodnjaki.

V nedeljo 22. listopada je nam ljutomerska čitalnica veselo zabavo napravila, igrala se je igra, ktero so gosp. Gomilšek, Jesih in Ornik kakor tudi gospodičini Huber-jeva in in Smoher-jeva, tako izvrstno igrali, da smeha in ploskanja skoro ni bilo konca. In na 29. list je osnovala čitalnica tombolo, pred ktero je v sredo, osnovala tudi nenarodna stranka tombolo, in je tudi povabila vse narodne, naj jo obhodijo, kar se je tudi zgodilo, in obljubili so vsi nenarodni, da pridejo vsi v čitalnico na tombolo, in se je tudi dogodilo, bila je vsa nenarodna stranka v čitalnici prav vesela in nekteri mladi gospodje so tudi izvrstno peli. Ali poglobitnega nemškutarja ni bilo, kteri je nekterim možem iz Podgradja rekel, da so vsi Slovenci bili pri nemški tomboli, in da so obljubili, da bodo od zdaj vsi z nemškutarji držali in slovenščino pustili, jaz pa naravnost rečem, da so zdaj po takem vsi nenarodni, vsi narodni postali, (?) samo vi gospod vendar nikdar ne bode te narodnjak, da še je le zmirom vaše veselje narodnjake ogovarjati z navado, kakor stare labrače; meni ste že vsa imena dali huda in dobrih nikdar, zdaj še da sem kurator čitalnice; naši čitalnici še dozdej ni trebalo kuratorja, ali vi trdovratni nemškutar ga potrebujete; ker se z ničim drugim tolažiti ne morete, bi vam kurator naj bolj znal vašo krv ohladiti, in zato službo bi naj bolj primeren bil, kak panslavist. Kakor pa gospod zna, tako tudi njegov uradnik, kteri mi je glas poslal da sem osel pa ne župan, tudi mi je vlice rekel (aber so ein gescheidter Mann, und die Novice lesen ist wohl eine Schande) tako in enako obrekovanje in grdenje, vam je vse zastojn, žlahtni gospod; še ne znate tega, da vam noben človek nič ne verjame, da vas že vsi dobro poznajo, da ste od zunaj v ovčjnji obleki, od znotraj pa zgrabljivi volk, kteri hoče vse Slovence požreti, in samega sebe. —

Iz Dunaja. č. (Hrvaški jezik na Dalmatinskem. Naredba šolskega svetovavca v Galiciji. Obletnica „českega akademiškega spolka“.) Ne morem si kaj, da bi ne pisal nekoliko vrstic o sporočilu, ki mi iz prav zanesljivega vira dohaja. Izvedel sem, da se je zadnji čas posvetovalo v ministerskem svetovavstvu in sklenilo na Dalmatinskem po vseh šolah ljudskih, realnih in latinskih v prihodnih dveh letih vpeljati hrvaški jezik kot učni in tako laški zaplavlbi primerne jeze postaviti. Pravilo se je, da se v Kotoru z to vpeljavo počne. Tudi v upravnih uradih se bode hrvaščina kot uradni jezik vpeljala in vsak uradnik bode zavezan si hrvaščine v dveh letih naučiti, da bode narodnega jezika v besedi in pismu zmožen. Ravno to se misli tudi pri sodnijah storiti. Pravi se, da so ti sklepi sad popotovanja po deželi namestnika viteza Wagner-ja. Tudi po Slovenskem Štajarju so že taki gospodje popotovali in pozvedali ali do sedaj mi o podobnem posvetovanju zastran vpeljave slovenščine v tamošnje šole in urade še ni došla nobena vest. — Iz Galicije mi znanec piše prav posnemovanja vredno reč. Te dni je namreč šolski svetovavec za Galicijo razposlal okolnik na učitelje ljudskih šol, v kterem je resno opominja naj v prvih razredih deco podučujejo v maternem jeziku, ker ljudske šole niso za to, da bi se deca nemščine učila ampak obče potrebnih človeških nauk. — Prav vesel večer je napravil svojim udom in gostom „česky akademicky spolek“ 7. t. m. obhajaje svojo prvo obletnico. Bili so zastopani vsi slovanski narodi in prav lepo se je pokazala pri ti priliki slovanska vzajemnost.

Politični ogled.

Brambovska postava, kakor je uradni list od 8. t. m. naznanil, je od presvitelega cesarja potrjena.

Baron Rauch je imenovan za bana hrvaškega in Koloman Bedeković za ministra hrvaških zadev v Pešti, kder je že tudi položil prisego v roke Jega Veličestva cesarja. Dvorna kancelarija v Beču bode še tako dolgo uradovala, dokler da bode ministerstvo popolnoma vrejeno.

Iz Belgrada se javlja jako zanimiva vest, da se je tam pod predsedstvom gosp. Feodora Nikolića dediča vmorjenega Mihajla ustanovilo društvo srbskih bogatincev, katero bode napravilo železnico skoz knježevino srbsko. Tako je prav na svoje noge se je treba postaviti.

Iz Petrograda se poroča o ruskih denarstvenih zadevah, da so se v letu 1867 dohodki za 15 milijonov rubljev zvišali, troški pa za ravno toliko znižali. Vlada razpolaga v zveznih državah v kovini in tekočem računu čez 78 milijonov rubljev.

Kakor se iz Pariza poroča, so pri zadnjič omenjenih nagajivostih več nepokojnežev potaknoli po ljuknjah nego se je z prvenja javljalo.

Iz Španjolskega se ne čujejo preveč vesele novice. Pragnana kraljeva rodovina pre podpihuje upor proti sedajni vladi. Ljudstva se pač počasi zmodrujejo.

Skupni državni proračun, ki ste ga delegaciji za leto 1869 posvetovale in sklenole, ima tele številke:

Redne potrebe:

1. Skupno ministerstvo zveznih zadev	4,081.959 gld.
2. Skupno vojno ministerstvo:	
a) Armada	69,777.692 "
b) Vojno mornarstvo	7,461.132 "
3. Skupno denarstveno ministerstvo	1,686.257 "
4. Skupna računsko protipazba	101.950 "

Vsota . . . 83,108.589 gld.

Odtegnejo se dohodki iz colnine . . . 7,927.000 "

Ostanejo redne skupne potrebe . . . 75,181.589 "

Od tega pride na kraljestva in dežele v dunajskem državnem zboru zastopane 52,627.398 gld.

Izvanredne potrebe.

1. Skupno ministerstvo zveznih zadev	101.481 gld.
2. Skupno vojno ministerstvo:	
a) Armada	4,739.681 "
b) Vojno mornarstvo	1,289.028 "
3. Skupno denarstveno ministerstvo	13.830 "
Izvanredne skupne potrebe	6,144.020 gld.

Od tega pride na kraljestva in dežele v dunajskem državnem zboru zastopane 4,300.814 gld.

V Pragi je pri zadnjih dopolnjenih volitvah narodna stranka slavno zmagala. Narodnjakov voljenih je 23, Nemcev 8. Nemce so židi in uradniki volili.

Novičar.

"Novice" so prinesle dopis iz Dunaja, kako se paragraf 19 izvršuje. Dopis se glasi: "Že precej dolgo se učiteljske službe za srednje slovenske šole razpisujejo s pogojem, da morajo prosilci dokazati znanje slovenskega jezika, ali ktere rega jemu sorodnega narečja. Čudno se nam je Slovencem zdelo predrznost, da služeb na Slovenskem, zlasti kar imamo §. 19 prosijo tudi taki, ki nimajo niti duha niti sluha slovenskega. Odkar pa sem slišal, kakovi predlogi iz teh dežel prihajajo na Dunaj, kar nič več se ne čudim in tudi prosilec ne zamerim, kajti krubek je vendar le dober, če je tudi slovenski. Bila je nedavno z omenjenim pogojem razpisana služba na Slovenskem: izmed prošnikov je bil prvi predlagan trdi Nemec, med razlogi zanj je bil menda eden kaj čuden. Razpis zahteva sicer znanje slovenskega jezika, a ker je v tukajšnji učilnici (tako se je reklo) učni jezik nemški, zato nima ta pogoj nobenega pomena".

O tem dopisu je "Slov. Narod" prinesel prav izvrsten voden članek, v katerem ostro graja politiko slov. državnih poslancev in se zlo čudi, da so "Novice" o tem nasočem, dopisu samo rekle "O ubogi 19 §. kako čudno se ravna s teboj". Moramo reči, da se celo zlažemo s tim, kar je o imenovanem dopisu rekel "Slov. Narod".

Deželni poslanec za mesti Kranj in Loko in generalni vikar za Ljubljansko škofijo g. Anton Kos je v četrtek 10. t. m. po kratki bolezni na vratu vmrl.

Nova čitalnica. V Žaleu so rodoljubi, kakor se "Slov. Nar." piše, sklenoli napraviti narodno čitalnico. Bog daj srečo!

Čudno nasprotje. Uradni listi oznanjajo, da se v Velički vse na boljše obrača in da bode v nekterih mesecih sopet mogoče v solarijah kakor poprej delati. Drugi neodvisni listi pa pravijo, da je v Veličkih solarijah vse zgubljeno. Verjeti se ve da moramo prvim. Brat gosp. državnega pečatnika naj novejšega grofa avstrijskega je nadzornik vseh rudarij v cesarstvu.

Glasovitega tolovaja Juhasza na Ogerskem so pre kmetje ubili.

Svet Poljakom. Znani republikanec in izvrsten poznanec in stari prijatelj Poljakov "Mazzini" svetuje v svojem nedavnem pozivu na Poljake, naj odstopijo od dosedajne, sebične izključivno poljske politike in naj se zedinijo z svojimi brati Rusi k osvobodjenju in spasenju drugih narodov slovanskih.

Starina Purkyne. Te dni je slavil v zlati Pragi ta veleučeni mož svojo doktorstveno 50 letnico. Cel česki narod se je vdeležil veselega dneva svojega vernega sina, kteremu tudi visoka učenost ni zaslepila oči, da bi bil pozabil, da ga je porodila česka mati. In tako mora tudi biti. Tudi možati Rieger je praznoval te dni svoj 50. god.

Kultura nemških dijakov na dunajskem vseučilišču. V sredo 9. t. m. je praznovalo neko društvo dunajskih nemških dijakov tako imenovani komers, t. j. petje, pitje in vpitje. Pri ti priliki so se nemški jogri vednosti tako hudo stekli, da je jeden teh izobraženih mladenčev pre mrtev obležal. Da bi pač taka spridenost nikdar ne prišla med naše slovanske mladenčce. Žalostno je le to, da se takim porednežem preveč skozi prste gleda od dotičnih oblastnij.

Kapital in inteligencija, t. j. razumnost. Naši nemški sosedi se radi ponasajo s tim, da pravijo oni imajo denar in razumnost na svoji strani. Te dni so bile volitve v mestni zastop v zlati Pragi in seveda se je nemška stranka napanjala svoje ljudi spraviti v zbor trdeča, da je na njeni strani kapital in inteligencija. Časopis "Naše listy" pa je zračunil, da vsi udi nemškega volilnega komiteta plačujejo vkup 28.000 g. dače med tem ko udi narodnega českega komiteta, ki se "Pokrok", t. j. napredek imenuje, 91.300 gold. plačujejo, tedaj za 63.300 gold. več od onih. Kandidati nemške stranke vsi vkup plačujejo 16.524 gold. davka, med tem ko od česke strani postavljen kandidat jeden sam plačuje 10.719 gold. davka brez naklade. Znamo, da se tudi v drugih krajih tako širokoustijo.

Zakaj bi bil po mnenju nekterih ljudi Slovan na svetu. Na to vprašanje odgovarjajo "Humoristički listy" z tremi obrazki. Prvi obrazek, kaže moža napolnjočega državne denarnice, drugi v ječi sedečega časnikarskega pisatelja, tretji vojaka na bojišču pobitega.

Tržna cena

pretekli teden.

	V	Varaždinu	V	Mariboru	V	Celju	V	Pljuju
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	—	4	40	4	70	4	15
Rži	2	80	3	20	3	15	3	—
Ječmena	2	60	—	—	3	20	3	20
Ovsa	1	80	1	90	1	70	1	70
Tursice (kuruze) vagan	2	35	2	95	2	60	2	60
Ajde	3	20	2	80	2	90	2	70
Prosa	2	50	4	20	2	80	4	40
Krompirja	1	80	—	90	1	15	1	—
Govedine funt	—	19	—	26	—	24	—	25
Teletine	—	22	—	29	—	26	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	28	—	26	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11	—	—	9	—	11	—	—
" 18"	—	—	5	55	—	—	—	—
" 36" mehkih	6	50	—	7	—	7	—	—
" 18"	—	—	3	80	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	45	—	90
" mehkega	—	60	—	50	—	35	—	70
Sena cent	1	20	—	—	—	85	1	—
Slame cent v šopah	1	10	—	—	—	70	—	80
" za steljo	—	80	—	—	—	60	—	60
Slanine (špeha) cent	42	—	40	—	—	40	—	—
Jajec, pet za	—	15	—	10	—	12	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 58 kr. a. v.

Ažijo srebra 119.—

Narodno drž. posojilo 64.25.

Loterijske srečke.

V Trstu 9. decembra 1868: **71 32 24 78 3**

V Ljubljani 10. decembra 1868: **71 32 24 78 3**